MIES EN DE ERFENIS VAN HET MODERNISME

Heerlijk wonen in pareltje

De traditie van het modernisme heeft niet alleen in en rond het centrum van Heerlen sporen nagelaten. Ook in de omgeving wonen mensen heerlijk in een erfenis van het modernisme. Zoals Yvette en Ed Jonges en hun twee zonen uit Hoensbroek.

door **Wiel Beijer**

Een modern herenhuis met een gevel van wit pleisterwerk en een opvallende rondvormige uitbouw met veel glas aan de straatzijde. De villa in de Kouvenderstraat op nummer 132 in Hoensbroek is waarlijk een modernistisch pareltje. Dit witte huis valt iedere passant meteen op. Het ligt tussen vooral traditionalistische bakstenen woningen in deze ooit rijke winkelstraat. In dit huis woont de familie Jonges.
Voor eeuwig modern is deze villa. Modern vanaf het moment dat architect Camille de Smet dit huis in 1931 bouwde in de stijl van het Nieuwe Bouwen, de Nederlandse tak van de Moderne Beweging. Dat is de progressief modernistische architectuur die in Europa floreert tussen beide wereldoorlogen en ook nog na 1945. Het is de functionele bouwstijl van Walter Gropius, Le Corbusier en natuurlijk de meester van het modernisme: Ludwig Mies van der Rohe.
De Smet werkte en woonde met zijn gezin in dit fraaie voorbeeld van avant-gardistisch bouwen. Het schijnt dat hij mooie dochters had. Architect en IBA-curator Jo Coenen, opgegroeid in Hoensbroek, weet daar alles van. In een interview in deze krant in 1988 noemt Coenen het huis van architect De Smet een van de belangrijkste gebouwen in Hoensbroek: „Een wit gestucte woning met een fraaie halfronde voorgevel, waarachter prachtige dochters woonden."
Als kind fietste Ed Jonges (46) vaak langs dat mooie witte huis. Zijn liefde voor die villa werd in de loop der jaren alleen maar groter. Van het Nieuwe Bouwen en het modernisme wist de jonge Ed toen nog niets. Dat kwam later, toen hij als volwassene uit interesse wat meer kijk kreeg op architectuur en met name op het modernisme.
„Ik raakte steeds meer in de ban van de sfeer van Mies van der Rohe, die dit huis ademt. Ik hoopte dat het ooit te koop zou worden aangeboden", vertelt Jonges. Dat gebeurde in 2004 door de toenmalig eigenaar, architect Piet Mertens. Die woonde zelf naast het 'witte huis' in zijn ouderlijk huis. „Als kind keek Piet Mertens vanuit zijn huis naar de werkkamer van Camille de Smet en zag hem daar huizen ontwerpen. Ook kwam Piet er vaak over de vloer. Hij is het ook geweest die ervoor zorgde dat deze woning een rijksmonument werd."
Ed en zijn vrouw Yvette (44) waren destijds op zoek naar een eigen huis. Ze bekeken allerlei woningen gebouwd in de jaren zeventig, en vonden de meeste huizen die ze zagen vooral te klein. Totdat zij het huis van De Smet van binnen zagen. „Hier is alles ruim bemeten en de plafonds zijn hoog", vertelt Yvette. „Maar de buitenkant was toen minder zichtbaar dan nu. Er zat klimop aan de gevel en de begroeiing was vrij hoog", zegt Ed.
Beiden waren meteen verliefd op de villa. „Die vormentaal, die strakheid. Ik herken in dit huis de stijl van de panden van architect Frits Peutz in Heerlen. Met name herkennen wij de Royal-bioscoop met zijn ronde voorgevel in dit huis."
Dat ze een rijksmonument kochten, wisten beiden toen ze aan dit avontuur begonnen. Toch wilden Yvette en Ed zaken aanpassen. Deels om 'foute' toevoegingen uit het verleden te herstellen, deels om het woongemak te vergroten. Daarvoor namen zij architect Ingrid Beckers uit Amstenrade in de arm. „Zij heeft affiniteit met rijksmonumenten en kent de weg bij de instanties zoals de rijksdienst en de gemeente. De hele verbouwing is dankzij Ingrid heel soepel verlopen."
Bij de verbouwing in 2005 werd onder meer de open ruimte van de houten wenteltrap hersteld en het fraaie glas-in-lood gerestaureerd. Ook verwijderden de Jonges veel gedateerde elementen zoals houten panelen die waren aangebracht in de jaren zeventig. Verder is de doorgang van de gang naar de woonkamer logischer gemaakt en zijn overbodige deuren weggehaald.
Inmiddels wonen Ed en Yvette al ruim tien jaar in hun modernistisch huis. Inmiddels met twee zonen: Youk (9) en Loïc (7). Yvette vindt het een genot om in dit huis te wonen. „Maar wij hebben niet gekozen voor een Mies-inrichting, maar voor veel stof, voor warmte. Wij zijn geen fanatieke fans van de nieuwe zakelijkheid."
De tuin hebben zij ook opgeknapt. „Die was een woestenij in 2005. De begroeiing kwam tegen het huis aan. Die is weggehaald", zegt Ed bij de vijver met kleine goudvissen. „De grote exemplaren zijn al opgepeuzeld door een reiger."
Vanuit de tuin kun je de rechte lijnen en geometrische vormen van het witte huis goed bestuderen: het terras, het wit van de gevel met de zwarte rand aan de onderkant, de ramen met de grijs geverfde ijzeren kozijnen - die waren oorspronkelijk overigens blauw - en de serre met daarop een balkon.

Binnen en buiten verbonden met elkaar. Yvette en Ed genieten er elke dag van.

> **Fraaie halfronde voorgevel, waarachter prachtige dochters woonden.**
>
> Architect Jo Coenen

De achterzijde (boven) en de voorzijde (links beneden) van de villa in Hoensbroek en enkele inkijkjes in het interieur. foto's **Luc Lodder**

Expo toont ook modernisme in Mijnstreek

In Schunck zijn niet alleen bijzondere ontwerpen te zien van architect Ludwig Mies van der Rohe (geboren in Aken in 1886), maar is ook aandacht voor werk van architecten die door hem zijn geïnspireerd, architecten die in de Mijnstreek modernistisch bouwden. Naast de Hoensbroekse woning van Camille de Smet zijn mooie voorbeelden: het Peutz-huis Op de Linde in de Oude Lindestraat 1 in Heerlen, de door Jan Drummen gebouwde woning aan de Kruisbergstraat 29-31 in Brunssum en de villa Van der Slobbe aan de Zandweg 122 in Heerlen, die gebouwd is door Gerrit Rietveld.

Vijf toppers uit oeuvre Mies

De tentoonstelling *Mies en de erfenis van het modernisme* (t/m 7-8 te zien in Schunck Heerlen) toont onder meer vijf toppers uit het rijke oeuvre van Ludwig Mies van der Rohe: Tugendhathuis Brno (1930), textielfabriek Verseidag Krefeld (1931), Robert F. Carr Memorial Chappel Chicago (1952), S.R. Crown Hall Chicago (1956) en Lake Shore Drive Apartments Chicago (1951). In dit laatste complex heeft de Heerlense architect Wiel Arets een appartement.